

Usnesení č. 7/2025

Rady vlády pro paměťovou agendu

ze dne 27. listopadu 2025

k možnosti dlouhodobého a pevného zakotvení tématu paměťové agendy v ČR

Rada vlády pro paměťovou agendu

- I. považuje za zásadní, aby byla paměťová kultura v České republice systematicky rozvíjena v souladu s evropskými hodnotami a standardy, které jsou dlouhodobě formulovány v usneseních Evropského parlamentu týkajících se významu historické paměti, demokratické kultury a připomínání totalitních režimů v Evropě,
- II. doporučuje, aby vláda České republiky věnovala této oblasti pozornost a zahrnula podporu paměťové kultury mezi své priority v souladu s *Prohlášením Rady vlády pro paměťovou agendu k paměťové kultuře v České republice*, které tvoří přílohu tohoto usnesení,
- III. považuje za nutné zajistit kontinuitu a udržitelnost činností v oblasti paměťové kultury, týkajících se zejména:
 - podpory vzdělávání a osvěty z hlediska chápání historických souvislostí, rozvoje kritického myšlení a moderního přístupu k výuce a porozumění dějinám,
 - podpory a ochrany míst paměti spojených se soudobými dějinami,
 - podpory projektů přispívajících k uchovávání, interpretaci a prezentaci historické paměti.

Odůvodnění:

Pro dlouhodobý a udržitelný rozvoj paměťové kultury je nezbytné vytvářet a udržovat odpovídající institucionální a finanční infrastrukturu, která umožní vznik a **realizaci kvalitních paměťových projektů – včetně výzkumných, vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit**. V této souvislosti byla za poslední rok podniknuta kromě jiného řada důležitých kroků a realizována řada aktivit směřujících k dlouhodobému systémovému uchopení a zakotvení paměťové agendy napříč státním a nestátním sektorem, a to v propojení s akademickou a odbornou obcí. Níže demonstrativní výčet těch nejdůležitějších:

- Ukotvení paměťové agendy na půdě Úřadu vlády v podobě zřízení **Oddělení paměťových agend** v rámci Odboru lidských práv a ochrany menšin. Oddělení napomáhá vzájemné komunikaci a spolupráci mezi státní a nestátní sférou, odborníky, akademiky a občanskou společností v otázkách kultury paměti.

- Zřízení poradního orgánu vlády ČR v podobě Rady vlády pro paměťovou agendu. Tím vznikla **platforma pro navázání vzájemné spolupráce** subjektů ze státního sektoru, akademické a občanské veřejnosti na poli paměťové kultury.
- Zřízení a spuštění dotačního programu „**Podpora paměťových agend**“ umožňující financování řady významných projektů z oblasti paměťových agend na centrální i regionální úrovni.
- Zřízení **Pracovní skupiny ke vzdělávání o soudobých dějinách**. Tato **meziresortní a mezioborová platforma** je určena k diskusi o stavu současného vzdělávání o soudobých dějinách, identifikaci problematických oblastí a navrhování **konkrétních opatření** pro zlepšení kvality a relevance výuky soudobých dějin.
- Zahájení činnosti **neformální pracovní skupiny k ochraně míst paměti**. Tato platforma umožňuje otevření prostoru pro širší meziresortní a mezioborovou diskusi nad **ochranou kulturního a nemotného dědictví**.
- Zahájení činnosti **neformální pracovní skupiny pro odškodnění majetkových křivd romského holocaustu**. Zřízením této platformy byl **učiněn důležitý krok k naplňování vládní Strategie romské integrace 2021–2030**. Konkrétně se jedná o bod týkající se odškodnění zločinů a křivd spáchaných na Romech během druhé světové války. Tento krok je symbolickým naplněním historického a morálního dluhu české společnosti vůči obětem zločinů spáchaných na Romech za druhé světové války.
- Existence pracovních skupin potvrdila nutnost vzájemného networkingu mezi subjekty z akademického, odborného a nestátního sektoru a státními institucemi. Jejich činnost potvrzuje potřebu vzájemné spolupráce v rámci jednotlivých témat paměťové agendy.
- Další klíčovou platformou pro prohlubování vzájemné spolupráce mezi státním, nestátním, akademickým a občanským sektorem se stalo pořádání **expertních kulatých stolů**. Ty se zaměřily na témata **ochrany míst paměti v České republice a sousedních zemích, financování projektů v oblasti paměťových agend a zkušenosti s totalitními režimy a otázky individuálního a kolektivního přenosu traumatu**. Expertní stoly zřetelně potvrdily potřebu efektivního networkingu subjektů z široké veřejnosti, akademického sektoru a státních institucí, stejně jako nutnost sjednocení paměťových subjektů a jejich intenzivnější vzájemnou spolupráci. Z některých expertních stolů byl vypracován výstup v podobě dílčích materiálů, jako je například přehledová studie *Ochrana míst paměti v České republice, Německu, Rakousku, Polsku a Slovensku*.

- Důležitá byla **implementace některých zákonných norem směřujících k nápravě nespravedlností** z doby před rokem 1989. Jednalo se o návrhy zákonů o jednorázovém odškodnění osoby za ochranný dohled z politických důvodů nebo o odškodnění osob nucených Stb k vystěhování z Československa. Řešena byla i otázka snížení starobních důchodů některým dalším představitelům komunistického režimu v rámci tzv. druhé vlny snižování důchodů představitelům komunistické moci před rokem 1989. Schválen byl i pozměňovací návrh k vládní novele § 403 odst. 1 trestního zákoníku týkající se založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv svobod a člověka. Přijetím pozměňovacího návrhu bude možné v České republice od 1. ledna 2026 přísněji trestat propagaci nejen nacistického, ale i komunistického a jiného hnutí.

- Aktivní politika paměti našla svůj výraz v podobě **aktivní účasti na různých pietních akcích**. V rámci 80. výročí druhé světové války byli slavnostně přijati členové **Mezinárodního výboru Ravensbrück** a také **potomci generála ruského původu Sergeje Vojcechovského**, který byl odvezen sovětskými orgány v roce 1945 do SSSR, kde zemřel. Jeho vnukovi a pravnukovi Sergeji a Marcovi Vojcechovským bylo u příležitosti výročí 28. října uděleno české státní občanství.

- Výběr z výstupů činnosti Rady vlády pro paměťovou agendu:

Rada vlády pro paměťovou agendu přijala řadu usnesení, jako například usnesení k **80. výročí konce druhé světové války**. Za účelem zdůraznění významu ochrany a rozvoje historické paměti jako jednoho ze základních pilířů demokratické společnosti a shrnutí základních hodnotových a koncepčních východisek přijala dne 14. srpna 2025 **Prohlášení Rady vlády pro paměťovou agendu k paměťové kultuře v České republice**. V návaznosti na **usnesení Evropského parlamentu z roku 2008 vyhlásit 23. srpen Evropským dnem památky obětí stalinismu a nacismu** byla Radou vlády pro paměťovou agendu podpořena iniciativa, aby byl 23. srpen prohlášen i v České republice za významný den podle zákona č. 245/2000 Sb. o státních svátcích. Současně se podařilo získat ze strany České republiky příslib finančně podpořit výstavbu památníku obětem totalitních režimů v Bruselu. V neposlední řadě přijala Rada usnesení k **problematické sovětských symbolů v České republice**.